

Wol 10.07.23

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
RADA DYSCIPLINY NAUKI MEDYCZNE
Zastępca przewodniczącego
prof. dr hab. Małgorzata Prochorska-Okolska

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

RPW/11548/2023 P
Data:2023-07-07

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu BIURO RADY DYSCIPLINY NAUKI MEDYCZNE	
wpl. dnia	10-07-2023
L. dz. FN-BM/	1022

Warszawa 2.07.2023

Prof. WMCM UKSW dr hab. n. med. Anna Antosik-Wójcińska
Katedra Psychiatrii Wydziału Medycznego Collegium Medicum
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Recenzja rozprawy doktorskiej lek. Mateusza Łuca pt. „ Psychopatologiczne konsekwencje pandemii COVID-19 i strategie radzenia sobie pacjentów chorych przewlekłe”.

Pojawienie się nowego wariantu koronawirusa, SARS-Cov-2 i jego gwałtowne rozprzestrzenianie doprowadziło do poważnego kryzysu na całym świecie. Jak słusznie zauważa Autor zalecenia zachowania dystansu społecznego, nakładane kwarantanny poekspozycyjne oraz izolacje osób chorych wywarły znaczny wpływ na zdrowie psychiczne osób cierpiących na choroby przewlekłe. W sytuacji gdy większość populacji chroniła się w domach ograniczając kontakty z ludźmi, pacjenci z chorobami przewlekłymi nie mieli możliwości unikania zbiorowisk ludzkich czy placówek medycznych z powodu konieczności uzyskania niezbędnych świadczeń medycznych. Z uwagi na stan somatyczny populacja pacjentów z chorobami przewlekłymi była również bardziej zagrożona ciężkim przebiegiem COVID-19, narażona na większe ryzyko powikłań i śmierci w przebiegu infekcji oraz pogorszenia wskutek zakażenia przebiegu chorób współistniejących

Wydaje się, że temat ten, w takim właśnie ujęciu, nie był dostatecznie dobrze opisany, stąd też zainteresowanie Doktoranta tą kwestią wydaje się zasadne.

Grupę badaną we wszystkich analizach stanowiły osoby pełnoletnie z rozpoznaniem łuszczycy, biorcy przeszczepu nerki, pacjenci dializowani oraz pacjenci z rozpoznaniem stwardnienia rozsianego. Uczestnicy, którzy wyrazili świadomą zgodę na udział w badaniu, uzupełnili kwestionariusz w formie papierowej lub uzupełnili formularz internetowy CAWI (technika wspomaganego komputerowo wywiadu z użyciem formularzy internetowych ang. Computer-assisted web interviewing).

Ocena formalna rozprawy

Promotorem pracy jest prof. dr hab. n. med. Joanna Rymaszewska

Całość rozprawy liczy 103 strony, włącznie z piśmiennictwem, streszczeniem w języku polskim i angielskim, załącznikami w tym oświadczeniami współautorów prac, zgodami Komisji Bioetycznej, opisem cyklu prac oraz treścią tych prac, notą biograficzną autora i opisem dorobku naukowego. Bibliografia obejmuje 58 pozycji piśmiennictwa.

Należy zauważyć, że praca jest przygotowana w sposób bardzo staranny, układ rozdziałów jest jasny i przejrzysty dla czytelnika. Piśmiennictwo jest dobrane właściwie, uwzględnia

prof. WMCM UKSW
dr hab. n. med. Anna Antosik-Wójcińska
specjalista psychiatrii
PWZ 2312379

114

najnowsze publikacje dotyczące zakresu tematycznego poruszonego w rozprawie doktorskiej. Również samo opracowanie redakcyjne pracy nie może budzić zastrzeżeń.

Ocena merytoryczna rozprawy

Na początku pracy autor umieścił streszczenie polskie i angielskie, następnie znajduje się właściwa część pracy obejmująca wstęp, przedstawienie celów i założeń pracy, opis materiału i metody badań, szczegółowe przedstawienie cyklu publikacji stanowiących podstawę pracy doktorskiej oraz podsumowanie wyników oraz wnioski.

Układ ten wydaje się logiczny i ułatwia Czytelnikowi lekturę.

We wstępie autor przedstawia zarys tematu pracy wydzielając w obszarze badanego zagadnienia trzy wymagające pogłębionej analizy kwestie:

1. Wpływ pandemii COVID-19 na opiekę zdrowotną nad przewlekle chorymi.
2. Zdrowie psychiczne osób przewlekle chorych.
3. Wpływ pandemii COVID-19 na zdrowie psychiczne osób przewlekle chorych.

Następnie autor przedstawia cele swojej pracy.

1. Przegląd literatury dotyczącej biologicznego wpływu SARS-CoV-2 na ośrodkowy układ nerwowy, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań z chorobami neurodegeneracyjnymi.
2. Ocena wykorzystywanych strategii radzenia sobie ze stresem i ich skuteczności z uwzględnieniem występowania objawów psychopatologicznych wśród chorych przewlekle.
3. Analiza występowania zaburzeń snu oraz ich determinant wśród osób chorych przewlekle w okresie pandemii COVID-19.

Cele te zostały zrealizowane w ramach badań, których wyniki zawarto w trzech przedstawionych do oceny komisji ds. przewodów doktorskich artykułach.

W części materiał i metoda badań zawarto zarówno opis grupy badanej, jak i wykorzystanych narzędzi oraz metod analizy statystycznej (tą część podzielono na opis analizy statystycznej w pierwszej pracy oryginalnej i drugiej pracy oryginalnej).

Wyniki szczegółowo omówione są w części „Cykl publikacji stanowiący podstawę pracy doktorskiej” oraz dedykowanej części pracy zatytułowanej „Podsumowanie wyników”. Ta część jest skonstruowana w sposób prawidłowy, nie mam w tym zakresie uwag.

Przeprowadzone analizy wykazały, że wśród uczestników badania poziom odczuwanego stresu w związku z pandemią COVID-19 miał umiarkowane nasilenie. W badanej grupie najczęściej stosowanymi strategiami radzenia sobie ze stresem w tej grupie były strategie skupiające się na problemie, a zwłaszcza aktywne radzenie sobie, planowanie oraz pozytywne przewartościowanie. Wśród strategii skupiających się na emocjach najczęściej stosowanymi była akceptacja oraz wsparcie emocjonalne a najrzadziej stosowaną był humor. Strategie unikające, a zwłaszcza zażywanie substancji psychoaktywnych były w populacji pacjentów chorych przewlekle rzadko spotykane. Zauważono pewne różnice w

stosowanych strategiach radzenia sobie zależne od płci oraz wieku. Co ciekawe, wśród uczestników badania 25,2% spełniało kryteria umiarkowanej lub ciężkiej bezsenności klinicznej (główne skargi dotyczyły niewystarczającej jakości snu. Wpływu zaburzeń na funkcjonowanie oraz zauważalności problemu dla innych). Całkowite nasilenie zaburzeń snu było silnie związane ze wskaźnikiem GHQ-28, korelowało umiarkowanie dodatnio z odczuwanym poziomem stresu oraz ujemnie z długością trwania choroby. Warto również zauważyć, że wraz ze wzrostem poziomu odczuwanego stresu wzrastał silnie wskaźnik strategii obwiniania siebie, zaś w stopniu umiarkowanym rósł poziom strategii obwiniania siebie, natomiast w stopniu umiarkowanym rósł poziom strategii ukierunkowanych na unikanie, strategii zaprzestania działań, zaprzeczania oraz wyładowania.

Część ta jest ciekawa i stanowi największy walor pracy.

Na podstawie uzyskanych wyników można wysnuć wniosek o istotnym wpływie pandemii COVID-19 na zdrowie psychiczne pacjentów chorych przewlekle (konsekwencje krótkoterminowe i długoterminowe).

Uzyskane wyniki badań są zasadniczo spójne z wynikami przeglądu literatury. Zaobserwowane różnice w odniesieniu do przedstawionego piśmiennictwa mogą wynikać z czynników o charakterze społecznym i kulturowym a także z charakterystyki badanej grupy osób chorujących przewlekle.

Jak podkreśla Autor wcześniejsze leczenie psychiatryczne i psychoterapia korelowały ze znacząco wyższymi wynikami w skali ISI, a także mniej adaptacyjnym profilem stosowanych strategii radzenia sobie ze stresem. Potwierdza to, że populacja chorych przewlekle z wcześniejszymi zaburzeniami psychicznymi może być w szczególny sposób narażona na negatywne konsekwencje zdrowotne w okolicznościach pandemii.

Doktorant słusznie zauważa, że aby poznać długoterminowy wpływ zakażenia Sars-Cov-2 na ośrodkowy układ nerwowy konieczny jest czas, uważna obserwacja i dalsze analizy. Analizy przeprowadzone przez Doktoranta dotyczą jedynie niewielkiego wycinka problemu, dopiero kolejne prace badawcze przyniosą odpowiedzi na pytania dotyczące wpływu pandemii na zdrowie i funkcjonowanie społeczeństwa i poszczególnych populacji.

Warto zauważyć, że Doktorant przedstawił w rozprawie doktorskiej szczegółowy opis dwóch oryginalnych prac naukowych. Wszystkie prace stanowiące cykl publikacji stanowią część rozprawy doktorskiej i są w niej zawarte. Za cenne należy uznać komentarze Autora do opublikowanych prac, stanowiące o jego naukowym myśleniu, znajomości tematu, umiejętności analizy przekrojowej i wnioskowania.

W części zawierającej załączniki Autor przedstawia oświadczenia współautorów prac, zgody Komisji Bioetycznej oraz informacje biograficzne i podsumowanie dorobku naukowego autora. Do tej części nie mam zastrzeżeń. Lista prac Doktoranta wskazuje na jego warsztat naukowy, rzetelność, naukowe zainteresowania, ciekawość poznawczą, rozumienie metodologii badań naukowych oraz umiejętność sprawnego konstruowania opracowań medycznych.

Recenzowana rozprawa ma drobne mankamenty, które jednak nie zmniejszają jej pozytywnego odbioru i nie wpływają na jej ogólnie bardzo pozytywną ocenę.

Praca jest niewątpliwie ciekawa, dobrze się czyta, jest napisana w sposób jasny i przejrzysty.

Metodologia i przebieg badania miały podstawy w przedstawionym na początku pracy skrótowo przeglądzie literatury.

Analiza zebranych danych została przeprowadzona w sposób poprawny i rzetelny. Dyskusję przeprowadzono w sposób logiczny i zgodny z zasadami konstruowania tego rodzaju prac. Wyciągnięte przez autora wnioski stanowią dowód na logiczny proces myślowy i znajomość tworzenia prac naukowych.

Wydaje się, że oprócz znaczenia akademickiego, wnioski te mają znaczenie praktyczne, poszerzając istotnie wiedzę Czytelnika dotyczącą zagadnień, będących przedmiotem badań.

Praca spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim, stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną autora i jego znajomość konstruowania prac naukowych.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 ust. 1-4 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. 2018 poz. 1668).

Dlatego mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Naukowej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lek. Mateusza Łuca do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. WMCM UKSW dr hab. n. med. Anna Antosik-Wójeńska

Kierownik Katedry Psychiatrii WMCM UKSW

prof. WMCM UKSW
dr hab. n. med. Anna Antosik-Wójeńska
specjalista psychiatra
PWZ 231237

4/4